

БИТНЕ МЕТОДИЦКЕ НАПОМЕНЕ КОД ПРИМЕНЕ ИГАРА

Метода игре мора у првом реду бити корисна и сврсисходна. Учитељ код игре мора знати какав је смисао тог средства на који начин се путем игре могу постићи васпитни циљеви. Начин игре мора бити жив, пун полета и расположења. Мирна игра са неком крутом дисциплином, без живог залагања детета и без гласних израза одушевљења, не постиже своје циљеве.

Свакој игри претходи савесна примена и проучавање њеног деловања на развој организма и карактерних својстава и на стварање навика кретања. Избор игара врши се код деце према добу развоја, а код одраслих још и према дневној запослености и циљу који желимо постићи.

Игру треба правилно поставити и осигурати њен брз ток. То се постиже само јасним и кратким тумачењем и правилном организацијом саме игре, као и да сам наставник мора бити потпуно упознат са целим садржајем игре и њеним правилима. Код тумачења учитељ мора изнети најбоље моменте који су потребни за нормално одвијање игре. У почетку тумачења не сме се упуштати у описивање мање важних догађаја и ограничења. Добро је тумачење игре пратити демонстрацијама игре уз помоћ спретнијих ученика. Пре главног почетка пожељно је игру најпре извести као пробу и тиме употпунити правила. То је врло корисно код различитих игара са изразито такмичарским карактером. За игру треба припремити игралиште и потребне справе. Није правилно тражити материјал за цртање граница и међа, за време самог тумачења игре или тек током игре проналазити справе за цртање.

Такве појаве негативно делују на организацију саме игре. У игри треба да суделују сви играчи. Игра у којој већи део играча није активан не изазива жељу за суделовањем у њој. Таква игра не задовољава нити са здравственог и образовног, нити са одгојног гледишта. Улоге статиста и проматрача треба избегавати тамо где је игри намењен одгојан, образован и здравствен задатак. Са гледишта телесног развоја игра мора имати становит интезитет који одговара степену развоја дечијег организма како би се игра правилно дозирала по трајању, дистанци или понављању.

С гледишта психичке и интелектуалне развијености деце одабирање игара зависи од начина мишљења, гледања на свет и развоја маште у појединим развојним добрима играча. Деци треба дати игру са једноставним правилима и задацима, који су за њих занимљиви, на начин који је њима близак, а одраслима треба пружити игру сложенијих борбених облика, где ће сваки појединац моћи да испољи своје способности у складу са интересима заједнице.

За време објашњавања игре треба поставити ученике у сто прикладније положаје како би све добро видели и чули. Исто је тако важно за учитеља, да за време вођења игре има добар поглед на све ученике. Најповољнија су постројења у две врсте, које стоје једна насупрот другој, у полукругу и слично.

Наређења код игара треба да буду кратка, али и довољно јасна нпр. почињи, хајде, један, два, три и слично. Примењивање сигнала звиждуком није најподесније за ученике основне школе, такви знакови су повољнији у каснијим разредима.

Пожељно је да се ученици већ од првог разреда упознају са појединим улогама које се користе у одређеним играма. Поједине службе и функције, не смеју се поверавати само спретнијим и бистријим ученицима, већ треба свакога поучити разним улогама и у игри дати прилику свакоме.

Строго одржавање правила у основној школи темељни је услов за спровођење сваке игре. У том узрасном добу се не може дозвољавати никакво својевољно тумачење нити било какво попуштање у примени правила, од стране учитеља. Ограничење простора, међе, почетне црте, циљ и слично, важни су фактори у игри и они не дозвољавају никаква олакшања у погледу тумачења правила.

За сваку игру је, пре њеног спровођења, потребно претходно осигурати средства и уредити игралиште. Код уређења игралишта могу помоћи и играчи, јер ће се тиме заинтересовати за игру и постати активни организатори игре. Игру морамо одабрати према расположивом простору, његовој величини и хигијенским условима. Временске прилике одлучују о избору игара и начину њиховог спровођења. Зими је потребно применити игре живљег ритма с много покретљивости. За време врућине и спарних дана потребно је избегавати директну жегу и ветар. Зелена ливада, игралиште и шумица, песак уз воду, најпогоднија су места за игру, јер пружају најбоље хигијенске услове.

Има ли више играча него што захтева игра коју желимо применити, тада је потребно начинити две, три или више група, које играју исту игру али одвојено једни о других. Од броја играча зависи могућност развоја ритма игре, напора и емотивног стања играча. Замршене игре и правила често одлучују о броју играча. Свакој игри треба најпре одредити тачан број играча. Тај је број променљив. За сваку игру се зна минималан и максималан број играча, потребних да се игра успешно одвија до краја.

Једна игра се понавља дотле док занима играче и док се стичу потребне навике. Да би се једна игра понављала више пута узастопно о томе одлучују многи фактори. Понављајући неку игру потребно је примењивати је онакву какву су је деца заволела или са неком променом која игри даје сложенији облик и тако задовољи тежњу деце за новим и разноврсним. Игре лоптицама, лоптом, ужетима, палицама итд. примењују се тек онда, кад су деца стекла основне координације у једноставним играма и владају тим средствима у једноставним задацима. Игра која није примењена, не одвија се живо, па не задовољава играче и није постигла главни циљ.

Код спортских игара, организованом побудом деце да се брину за средства игре, за њихов број и чување, да уговарају утакмице и томе слично, развија се дух организације рада, дух друштвеног живота, љубав за своју заједницу, дух подврдавања законитости и правилима, која омогућавају рад и успех те заједнице.

За једно развојно доба потребно је створити збирку игара, које би се примењивале по програму у току једне године, полугодишта или у току неког временског раздобља. Кад изаберемо нову игру коју смо нашли у неком тексту а желимо да је применимо, морамо је добро анализирати, створити суд о њеној примени у нашим конкретним условима, о деловању на децу итд.

Тумачење игре мора бити кратко, јасно и занимљиво, с пуно ведрине и топлине у гласу, јер ваља сугестивно деловати на играче. Свака хладноћа и незаинтересованост у држању наставника или вође не побуђује жељу за том игром, нити икога одушевљава. После тумачења треба да игру покаже сам наставник уз помоћ неколико играча како би тумачење било јасно.

Било би погрешно тражити од деце или од одраслих, а нарочито од женских, да у игри изводе оно што превазилази њихове могућности и што им не одговара. У току игре ваља строго пазити на поштовање правила. Тиме васпитно делујемо на играче. У току игре потребно је игру зауставити и поново разјаснити, ако се примети да играчи нису добро схватили. Методски би, међутим, било врло погрешно ако бисмо игра често прекидали због неких ситних грешака које немају утицаја на крајњи исход игре.

Сваки играч мора осетити, да по својим способностима може постићи крајњи циљ игре и да улази у равномему и племениту утакмицу са својим суиграчем. Треба сузбијати нетрпељивост и све што би развијало недругарско, несоцијално, егоистично и нечасно понашање. Сваком приликом развијаћемо весеље и тежњу за победом, учићемо да ценимо и поштујемо врлине побеђених у којима ћемо видети бољег и способнијег драга саиграча, а не непријатеља. Завршетак игре, њен коначан резултат не сме деловати понижавајуће на играче. То не сме бити физички, а још мање психички терет, он мора бити побуда за даље играње.

Исто тако важан је фактор дозирања игара, тј. одређивање њиховог оптрећења и трајања. Тај задатак учитеља много је тежи од примене средстава из подручја основне гимнастике. Игра је

по своме саставу врло сложена, колико по покретима, толико и по душевном иживљавању. Делатност са живим темпом и много живота, дете знатно више оптерећује него ли разни покрети тела, без посебног садржаја доживљавања. Код дозирања игара, најпре се мора пазити на игре са такмичарским обележјем. Даље дозирање зависи од простора игралишта и од броја играча. Код мањег броја, играчи су више оптерећени. Код оцењивања оптерећења игре мора се узети у обзир и расположење играча.

Игра не сме ражалостити играче, нити стварати жељу за личном осветом или чак мржњом. Омаловажавање побеђених, подсмехивање слабима и понижававање нека уступи место стиску руке на крају игре. На крају игре свечано ћемо објавити резултат с нарочитом похвалом бољих, охрабрити и истакнути оне који су се залагали, и истакли у способностима и поступцима. То ће подићи вољу играча за даље развијање њихових способности. На завршетку игре треба осим похвала наградити играче или целу групу. Награда може бити једноставна, код девојчица цвет знак нежности и пажње, слаткиши право на ношење нарочитог знака у току сата, истицање имена на “плочи части“ итд.

Наставник је управљач педагошког процеса, који се одвија кроз игру, али више као саветник, помагач и судија у смислу чувања правила да би се игра могла одвијати. Као судија наставник мора бити потпуно праведан и доследан.

Коначан циљ ће бити тај, да ће се играчи код обичних и код спортских игара навикнути на поштовање правила игара и без присуства судије.

Сви ти фактори су важни и за трајање игре. Знати прекинути игру у прави час, вредно је умеће водитеља игре. Код тога треба запамтити двоје: учитељ не сме дозволити да игра постане досадна и да се заврши без резултата, игра у основној школи нека траје 10-25 минута.

После сваке групне игре треба у старијим разредима одржати малу критику, у којој се износе само добре и лоше стране, не само ученика који су ту игру изводили, него и саме организације игре.